

...

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

10.Gf.40.043/2024/9.

A felperes:

Felperes1

Cím2

A felperes képviselője:

Dr. Pesta János Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Pesta János ügyvéd)

Cím4

Az alperes:

Alperes1

Cím6

Az alperes képviselője:

Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Stanka István ügyvéd)

Cím5

A per tárgya:

okirat kiadása, jogalap nélküli gazdagodás visszafizetése

Az elsőfokú bíróság:

Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

13.G.40.072/2022/41.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

közbenső ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész-közbenső ítéletét közbenső ítéletnek tekinti és azt azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségére tekintettel a felperest megilleti az a jog, hogy a szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezmények alkalmazását kérje;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 10.350 (Tízezer-háromszázötven) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes elsődleges keresetében annak megállapítását kérte, hogy a peres felek között az ügyleti kamatban való megállapodás hiányában, továbbá az alperes képviseleti jogának hiánya miatt nem jött létre szerződés. Kérte továbbá az alperes kötelezését a autó forgalmi rendszáma forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvének kiadására, valamint a felperessel szemben fennálló követelésének törlésére és 414.000 forint jogalap nélküli gazdagodás visszafizetésére. Másodlagos keresete az alperes jogelődjével 2008. szeptember 8-án megkötött gépjármű vásárlási célú deviza alapú kölcsönszerződés – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § a), c) és e) pontjai alapján, valamint az árfolyamkockázat viselését korlátlanul a felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége miatti – teljes érvénytelenségének a megállapítására, továbbá egyes – az Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 71., 74., 75., 76., 84.a., 84.f. és 85. pontjaiban foglalt – szerződési feltételek érvénytelenségének a megállapítására; jogkövetkezményként pedig a szerződés az abban foglalt kölcsönösszeggel és jegybanki alapkamattal való érvényessé nyilvánítására és az alperes 414.000 forint túlfizetés visszatérítésére kötelezésére irányult. Emellett annak megállapítását is kérte, hogy a szerződés a deviza elszámolást érintő, valamint az egyoldalú kamat-, díj és költségemelésre vonatkozó kikötései a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205/B. § (2) bekezdése szerint nem váltak a szerződés részévé.

[2] Az alperes a kereset elutasítását kérte elsősorban elévülési kifogásra; másodsorban arra alapítottn, hogy a szerződés a felek között létrejött és az, illetve annak egyes támadott feltételei – a választottbírószági kikötés kivételével – nem érvénytelenek, azonban érvénytelenség esetére a szerződést évi 8,65%-os ügyleti kamattal kérte érvényessé nyilvánítani.

[3] Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.312/2021/5. számú végzése (a továbbiakban: hatályon kívül helyező végzés) folytán megismételt eljárásban meghozott rész-közbenső ítéletében megállapította, hogy a felperes és a alperesi jogelőd neve alperesi jogelőd között 2008. szeptember 8. napján a autó forgalmi rendszáma forgalmi rendszámú gépjármű típusa típusú gépjármű megvásárlása céljából létrejött 2.720.000 forintos kölcsönszerződés érvénytelen.

[4] A határozat indokolása szerint az alperes elsődleges és másodlagos keresettel szemben előterjesztett elévülési kifogását nem találta alaposnak, ezért a felperes követelésének bírósági úton történő érvényesítése a rPtk. 325. § (1) bekezdése alapján nem kizárt, így a keresetet érdemben bírálta el.

[5] Az elsődleges, a szerződés létre nem jöttét érintő kereseti kérelmet illetően megállapította, hogy a kölcsönszerződést az alperes jogelődje részéről aláíró alperest képviselő személyt az alperes jogelődjétől származó a rHpt. 210. §-a és a rPtk. 223. § (1) bekezdése szerinti alakszerűségi követelményeknek megfelelő írásbeli meghatalmazás jogosította fel arra, hogy a perbeli kölcsönszerződést az alperes jogelődjének képviseletében aláírja. A képviseleti jog esetleges hiánya sem eredményezte volna a szerződés létre nem jöttét, mert a rPtk. 221. § (1) bekezdése szerint az alperesi jogelőd szerződés teljesítésében

megnyilvánuló és alakszerűséghez nem kötött ráutaló magatartása az álképviselő eljárása utólagos jóváhagyásának minősül.

[6] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint a felek a szerződés lényeges feltételeiben is megállapodtak. A rPtk. 523. § (1) és (2) bekezdéseiből következően az alperes jogelődjének szolgáltatása a meghatározott pénzösszeg felperes rendelkezésére bocsátása, ennek ellenszolgáltatása pedig a kölcsön visszafizetése és a kamatfizetés. A szerződésben meghatározták a kölcsön összegét és annak devizanemét, a futamidőt, a törlesztő részletek számát és annak összegét. Az ügyleti kamat százalékos mértékét a szerződés valóban nem foglalja magába, azonban a szerződés részét képező ÁSZF III.9. pontja tartalmazza azt, hogy a folyósított kölcsön után az adós ügyleti kamatot köteles fizetni és a kamatszámítás képletét is rögzíti.

[7] A kirendelt igazságügyi szakértő aggálytalannak minősített véleménye és a szakértő meghallgatása során előadott nyilatkozata alapján megállapította, hogy az ÁSZF-et is magában foglaló szerződés adataiból csak egy elméleti ügyleti kamatláb állapítható meg (8,67%), a tényleges ügyleti kamat (8,65%) a folyósítás időpontjának ismeretében határozható meg. Ez azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem jelenti azt, hogy a felek az ügyleti kamat mértékében és annak számítási módjában nem állapodtak meg, mert az ÁSZF II.7. pontjában részletesen szabályozták, hogy a kamatfizetés kezdő időpontja az a naptári nap, amelyen a hitelező a kölcsönt folyósítja, a III.15. pontban szabályozták az első törlesztő részlet folyósítás napjától függő esedékességét.

[8] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a szerződésben rögzített kölcsönösszeg, a futamidő és a törlesztő részletek összevetéséből is az következik, hogy a felek megállapodtak ügyleti kamat fizetésében. Mindezekből arra a következtetésre jutott, hogy az ügyleti kamat százalékos mértéke meghatározásának hiánya nem eredményezte a felek közötti szerződés létre nem jöttét, mert a felek konszenzusa kiterjedt arra, hogy a felperes ügyleti kamatot fizet és annak mértéke is kiszámítható a szerződés rendelkezései alapján.

[9] A felperes másodlagos keresete szerint a szerződés érvénytelenségét egyrészt a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel látta megállapíthatónak, mert a szerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos mértékben kifejezett értékét. A rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján szintén a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi az árfolyamkockázat viselését a fogyasztó felperesre hárító szerződési feltétel rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége, amelyet annak alapján látott megállapíthatónak, hogy a felperes részére adott tájékoztatás az árfolyamkockázat fogyasztóra gyakorolt gazdasági következményeit illetően nem volt világos és érthető. A rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban írt semmisségi okot nem látta megállapíthatónak, mert a szerződés tárgyát, a törlesztő részletek számát és összegét, valamint a törlesztési időpontokat a szerződés magában foglalja.

[10] A felperes által támadott egyes szerződési feltételek közül az ÁSZF III.71. pontjának az öt év lejártá után újabb vételi jog alapítására vonatkozó kötelezettségvállalást tartalmazó kikötését érvénytelennek ítélte, mert az a rPtk. 375. § (1), (2) és (4) bekezdéseiben,

valamint a rPtk. 374. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt kógens jogszabályi rendelkezések megkerülésére irányul. Az ÁSZF III.74., 75. és 76. pontjainak az azonnali hatályú alperesi felmondás és a vételi jog gyakorlása esetére a fogyasztó kötelezettségeivel, a kártérítési felelősséggel kapcsolatos rendelkezései nem érvénytelenek, mert nem állnak ellentétben a rPtk. adásvételre vonatkozó 365. és 368. §-aiban foglalt rendelkezésekkel. Az ÁSZF 84.a) pontjának az adós mulasztásának jogkövetkezményeit megállapító rendelkezései összhangban vannak a rPtk. 299. § (1) bekezdésében és a 318. § (1) bekezdésében a kötelezett késedelem jogkövetkezményeit meghatározó szabályokkal, így érvénytelenségük nem állapítható meg. Az ÁSZF 84.f) és 85. pontjainak a költség fizetését előíró kikötése nem tisztességtelen, mert e költségek alapjául megjelölt adósi magatartások többlet tevékenységet kívánnak meg a banktól, amely szolgáltatásért kezelési költség köthető ki.

[11] A rPtk. 205/B. § (2) bekezdésére alapított kereset az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a jóhiszeműség és tisztesség követelményére, valamint az adott helyzetben elvárható magatartás tanúsításának kötelezettségére figyelemmel nem teljesíthető, mert a felperes a 2014. évi XL. törvény szerinti alperesi elszámolást elfogadta, az felülvizsgáltnak minősül, így a perben utóbb már nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy az árfolyamrés alkalmazására vonatkozó, valamint az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé.

[12] Mindezen indokok alapján a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 213. § (2) és (3) bekezdéseire utalva „közbenső-részítéssel” (a határozat megnevezése szerint rész-közbenső ítélet) határozott a kereseti kérelem jogalapjáról tekintettel arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásához nem állt minden adat a rendelkezésre.

[13] A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú rész- közbenső ítélet megváltoztatását és annak megállapítását, hogy a autó forgalmi rendszáma forgalmi rendszámú gépjármű típusa típusú gépjármű megvásárlása céljából a felperes és a alperesi jogelőd neve alperesi jogelőd között 2008. szeptember 8. napján megkötött bankkölcsön-szerződés nem jött létre.

[14] Fellebbezésében az elsőfokú döntést a szerződés létre nem jöttére alapított elsődleges kereset tárgyában tartotta megalapozatlannak. Álláspontja szerint a rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdéseinek, valamint 523. § (2) bekezdésének teljesüléséhez, vagyis a szerződés létrejöttéhez nem pusztán a kamatfizetés kötelezettségében kell megállapodni, hanem e kötelezettség összegét vagy mértékét is meg kell határoznia a szerződésnek, ennek hiányában ebben a lényeges kérdésben a felek között nincs konszenzus.

[15] A kirendelt igazságügyi szakértő a szakvéleményében és annak szóbeli kiegészítésében kétszer is megerősítette, hogy a szerződéses konstrukció miatt a szerződéskötés időpontjában nem volt pontosan meghatározható az ügyleti kamat mértéke, legfeljebb egy közelítő, tájékoztató jellegű elméleti kamatláb, amelynek számítása azon a feltételezett körülményen alapul, hogy a szerződéskötés napja a folyósítás időpontja, azonban a perbeli kölcsön folyósítására a szerződéskötést követően került sor. A szakértő által meghatározott elméleti kamatláb egy olyan számított elképzelt kamatláb, amely nem egyezik

meg azzal a tényleges kamatlábbal, amelyet az alperes ki kívánt kötni. A tényleges, vagyis az alperes által alkalmazott kamatlábat pedig a szakértő szerint is csak a fizetési ütemezés és a folyósítás tényleges időpontjának ismeretében lehet meghatározni, ráadásul ennek értékét is csak szakember tudja kiszámítani, a fogyasztó erre nem képes. A szakértő által alkalmazott számítási módszerek egyikének ismerete és alkalmazása sem volt elvárható az átlagfogyasztótól, az e módszerekkel történő számítást a felperes nem ismerhette, nem tudhatta hogyan kell azokat elvégezni, következésképpen ezek eredményeire sem terjedhetett ki a szerződési akarata, vagyis a felek között egyik számítási módban sem jött létre konszenzus.

[16] Hangsúlyozta, hogy a rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdéseinek kógens rendelkezésétől a felek nem térhetnek el, nem rendelkezhetnek úgy, hogy csak a szerződés megkötését követően határozzák meg a szerződés lényeges tartalmát. Az ezzel ellentétes értelmezés kiüresítené a jogszabályi rendelkezés tartalmát és a rPtk. 523. § (2) bekezdése is megkerülhető lenne, amelyet a rPtk. 200. § (2) bekezdése kifejezetten tilalmaz, a jogszabály kiüresítő értelmezését pedig az Alaptörvény 28. cikke nem teszi lehetővé.

[17] A fentiekhez képest az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a szerződés, illetve az ÁSZF idézett rendelkezéseiből az ügyleti kamat mértékét ki lehetett számítani, mert ehhez a szakértő szerint is a folyósítás időpontjára és a törlesztés kezdő napjára lett volna szükség, amely a szerződéskötés időpontjában még nem volt ismert és azt sem tudni, hogy milyen számítási módszer alkalmazásában állapodtak meg a felek. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényekből okszerűen nem következik, hogy a számítási módszerek eredményeire kiterjedhetett volna a felperes szerződési akarata. Az elsőfokú ítélet indokai önellentmondóak is, mert ha nem volt ismert a szerződéskötés időpontjában a tényleges ügyleti kamat – ahogy azt az elsőfokú bíróság is megállapította – és nem is volt kiszámítható, akkor okszerűtlen az a következtetés, hogy a felek ennek ellenére megállapodtak volna az ügyleti kamat mértékében és annak számítási módjában. Az elsőfokú bíróság fentiek körében levont végső következtetése mindezekon kívül ellentétes a peradatokkal és a szakértő véleményével is.

[18] Kiemelte, hogy a BH1998. 542. számon közzétett eseti döntés egyértelművé teszi, hogy a pénzfizetési kötelezettség kiszámításának módját mindenképpen meg kell jelölni a szerződésben akkor, ha annak összegét a felek nem határozzák meg. A perbeli esetben nem volt jelentősége annak, hogy a szakértő által kiszámított elméleti és tényleges ügyleti kamat között kismértékű az eltérés, mert a még csekély eltérés is azt eredményezi, hogy az ügyleti kamat mértékére nézve nem lehetett konszenzus a felek között, mert a felperes ezt a csekély eltérést tartalmazó kamatmértéket sem lett volna képes kiszámolni. Az ügyleti kamat az alperes által az elsőfokú eljárásban előadott módszerrel sem volt kiszámítható a felperes számára, mert a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THM rendelet) 5. számú mellékletében írt képlet alkalmazásához szükséges matematikai szimbólum jelentéstartalma az átlagos fogyasztó számára nyilvánvalóan ismertlen.

[19] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú határozat helybenhagyására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult.

[20] Álláspontja szerint fellebbezés hiányában az „ítéletnek” a kölcsönszerződés érvénytelenségére vonatkozó rendelkezései – valamennyi kereseti kérelem tekintetében – jogerősnek minősülnek. Az elsőfokú bíróság helyes következtetéssel jutott arra, hogy a jogelődje és a felperes között a szerződés létrejött, mert a felek a kamatfizetésben megállapodtak és a kamat mértéke a szerződés adataiból is kiszámítható. A kiszámíthatóság körében az elsőfokú eljárásban előadott indokait fenntartva hangsúlyozta, hogy az induló kamatmérték hiánya nem a kölcsönszerződés létre nem jöttét, hanem annak érvénytelenségét eredményezi, ahogy az a BH2017. 159. számon, az ÍH2017. 56. számon és az ÍH2017. 93. számon közzétett döntésekből is egyértelműen következik. A fellebbezés kapcsán kiemelte, hogy a szerződés elválaszthatatlan mellékletét képezi a fizetési ütemezés, amelyből következően a felperes tisztában volt azzal, hogy a fizetési ütemezést csak a folyósítást követően küldi meg számára az alperes, ezt elfogadta, illetve egyet nem értését nem jelezte, így a fizetési ütemezés a szerződés részévé vált. A felperes ugyancsak elfogadta az ügyleti kamat számításának ÁSZF-ben rögzített képletét, valamint a THM számítására vonatkozó, ugyancsak az ÁSZF-ben meghatározott jogszabály alkalmazását is. A perbeli esetben az ügyleti kamat százalékos mértéke a kölcsönszerződés adataiból két úton – egyrészt a THM rendelet melléklete szerinti ún. THM-képlet; másrészt az ÁSZF III.9. pontjában található képlet alapján – kiszámítható és a kiszámíthatóság tényét a szakértő is alátámasztotta. A BH2017. 159. számon közzétett eseti döntés szerint a Kúria a kamat mértékének a szerződés adataiból való kiszámíthatóságához köti az érvényessé nyilvánítást, nem pedig ahhoz, hogy azt az adós ki tudja számítani, ezért irreleváns az a fellebbezési érvelés, hogy a felperes önállóan ki tudta volna-e számítani az ügyleti kamatot vagy sem.

[21] A felperes a fellebbezési ellenkérelemre előterjesztett Gf/6. sorszámú beadványának a fellebbezési ellenkérelemmel összefüggésbe hozható és a fellebbezésben elő nem adott érvelése szerint kifejtette azokat az indokokat, amelyek szerint az alperes által hivatkozott a BH2017. 159. számon közzétett, valamint a BH2018. 230. számon közzétett eseti döntésekben megjelenő értelmezés – részben annak a felperes álláspontja szerint vitatott, a jogszabályokkal ellentétben álló tartalma miatt – nem vehető figyelembe. Az alperes megalapozatlanul hivatkozik a Debreceni Ítéltábla 20.714/2016/6. számú ítéletére (ÍH2017. 56.), mert annak releváns tényállása nem egyezik meg a perbeli szerződéssel; a Szegedi Ítéltábla Pf.20.031/2016/5. számú ítélete pedig azért nem irányadó, mert az a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdése szerinti érvénytelenségét vizsgálta, illetve bírálta el, nem pedig a szerződés létrejöttét. Az ezzel kapcsolatos indokokat a Gf/7. sorszámú beadványában azzal egészítette ki, hogy a Ptk. szerződési rendszere a konszenzuális elven nyugszik, vagyis a szerződés azzal jön létre, hogy a felek az akaratukat kölcsönösen és egybehangzóan kifejezésre juttatják és ilyen szerződés a kölcsönszerződés is. Ehhez képest az alperes által hivatkozott eseti döntésekben megjelenő értelmezés (BH2017. 159., BH2018. 230., Gfv.30.167/2016/7.) ellentétben áll azzal az évtizedek alatt kialakult bírósági és jogirodalmi állásponttal, hogy a lényeges szerződési tartalommal való megállapodás hiányában nem jön létre a kölcsönszerződés. Megjegyezte, hogy a rHpt. 210. § (1) bekezdésének alaki követelménye miatt ráutaló magatartással (folyósítás, törlesztés) pénzügyi intézmény kölcsönszerződése nem jöhet létre.

[22] A Gf/8. sorszámú beadványában a perbeli szerződés létrejöttét kizáró lényeges körülménynek tekintette, hogy a felek közötti akarategységet a szerződés megkötésének időpontjára kell vizsgálni, vagyis az ügyleti kamat kiszámíthatóságának a szerződés megkötése előtt, de legkésőbb a szerződés megkötésekor és mindkét fél részéről kell

fennállnia, különben e szerződési tartalom tekintetében a szerződéskötés időpontjára szólóan a felek között nincs akarategység. Miután a perbeli szerződés megkötésekor az alperes sem tudta kiszámítani az ügyleti kamat általa a szerződés futamideje alatt számolt pontos értékét, mindenképpen hiányzott a felek között a kiszámíthatóság révén megteremthető szerződési akarategység. A szakértő által számolt elméleti és tényleges kamatláb közötti 0,02% eltérés nem elhanyagolható, mert az a szakértő szerint is többszáz forintos különbözetet okoz, amelynek megfizetését az alperes hátralékként követelhetné volna. A felperes szerződési akarata a 8,67% közelítő jellegű kamatláb elfogadására sem terjedt ki, mert ennek kiszámítására nem volt képes.

[23] A felperes fellebbezése alaptalan.

[24] A Fővárosi Ítéltábla előrebozsátja, hogy az elsőfokú bíróság határozatát rész-közbenső ítéletnek nevezte, de a döntése – amelyben kizárólag a peres felek közötti szerződés érvénytelenségét állapította meg – részítéleti rendelkezést nem tartalmaz és az alábbiak miatt nem is kell tartalmaznia.

[25] Ahogy azt a Fővárosi Ítéltábla a hatályon kívül helyező végzésben a felperes kereseti kérelmeinek értelmezése körében már kifejtette a felperes kereseti kérelmei látszólagos halmazat alkotó eshetőleges kérelemnek minősülnek. Az elsődleges, a szerződés létre nem jöttére alapított keresetéhez képest annak eredménytelensége esetére terjesztette elő másodlagos kérelemként a szerződés teljes, illetve részleges érvénytelenségére irányuló keresetét többféle érvénytelenségi okot állítva. Az annak megállapítására irányuló kereseti kérelem, hogy az ÁSZF bizonyos rendelkezései nem váltak részévé a szerződésnek nem értelmezhető önálló kereseti kérelemként, a szerződés érvénytelenségének vizsgálatát megelőzően ugyanis szükségszerű, hogy a bíróság megállapítsa az érintett szerződés tartalmát, így azt, hogy annak az ÁSZF a részévé vált-e [rPtk. 205/B. § (1) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság a határozat indokaiból kitűnően ezt a kérdést vizsgálta és a szerződés ÁSZF-el kiegészült tartalmát tekintette irányadónak, vagyis úgy foglalt állást, hogy az ÁSZF a felek szerződésének részévé vált.

[26] A rPp. 213. § (2) bekezdése szerint a bíróság egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbírálható egyes részei felől határozhat részítélettel, vagyis a részítélet feltétele a több, vagy az egyes részeit illetően önállóan elbírálható kereseti kérelem. Az eshetőleges kereseti kérelmek – ahogy az a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 3. a) pontjához fűzött indokolásból kitűnik – csak látszólagos keresethalmazatot alkotnak, mert ilyen esetben a fél az elsődleges kereseti kérelmének eredménytelensége esetére terjeszt elő másodlagos, illetve további kérelmeket, a kereseti kérelmei egymástól kölcsönösen függnék, egymást kizárják, mint a perbeli esetben a szerződés létre nem jöttére és az érvénytelenségére alapított kereset, mivel csak a létrejött szerződés érvénytelenségét lehet vizsgálni. Látszólagos keresethalmazat esetén a felperesnek valójában csak egyetlen keresete van, ha az elsődleges kérelmének a bíróság helyt ad, a másodlagos és a további kérelmekről az ítéletben nem kell határoznia. Az elsődleges kérelem alaptalansága esetén viszont nyomban át kell térnie a másodlagos kereseti kérelem tárgyalására, de az elsődleges kereset elutasításáról nem kell döntést hozni. Ha a másodlagos kereset alaposnak bizonyul ezzel a felperes jogvédelme –

amelyet bármelyik, de csak az egyik kereset teljesítésével kíván elérni – kielégítést nyer és az elsődleges kereset elutasításáról értelemszerűen nem kell határozni.

[27] A felperes másodlagos keresetében megjelölt egyes érvénytelenségi okok nem minősülnek az érvénytelenségi kereset részítélet hozatalát lehetővé tevő önállóan elbírálható részeinek, mert a bíróságnak a szerződés teljes, illetve az egyes szerződési feltételek érvénytelenségének tárgyában kellett döntenie, nem pedig az egyes érvénytelenségi okokról. A közbenső ítéletben – ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen tette – a teljes érvénytelenség megállapítása mellett is állást kell foglalni a keresettel támadott egyes feltételek érvénytelenségéről, ez azonban csak a jogkövetkezmények levonásához szükséges, mert a közbenső ítélethez fűződő feltétlen anyagi jogerő hatás [rPp. 213. § (3) bekezdés, 229. § (1) bekezdés] miatt a folytatódó eljárásban a keresettel érvényesített jog körébe tartozó kérdésekről már nem lehet tárgyalni. Ez viszont nem teszi az egyes érvénytelenségi okokat részítélettel elbírálható keresetrésszé, értelemszerű, hogy az alaptalannak tekintett érvénytelenségi okok elutasításáról nem hozható részítélet.

[28] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú határozatot annak tartalma szerint közbenső ítéletnek tekintette, amelyből következően azt teljes terjedelmében kellett felülbírálni. Az alperes hivatkozásával ellentétben a határozatnak nem volt a rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, hiszen a felperes azt kívánta a fellebbezésével az elsőfokú határozat megváltoztatása útján elérni, hogy ne a másodlagos (érvénytelenségi), hanem az elsődleges, a szerződés létre nem jöttére alapított keresetének adjon helyt a Fővárosi Ítéltábla.

[29] A másodfokú felülbírálat tartalmi korlátját jelentette a rPp. 253. § (3) bekezdése szerint, hogy a felperes jogorvoslati kérelmében nem támadta az elsőfokú határozat képviselői joggal összefüggésben kifejtett indokait, továbbá azokat az indokokat sem, amelyek alapján az elsőfokú bíróság egyes érvénytelenségi okokat megalapozatlannak talált, illetve egyes szerződési feltételek érvénytelenségét nem látta megállapíthatónak.

[30] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a felperes elsődleges keresete nem minősült a rPtk. 239/A. §-a szerinti keresetnek, ezért a szerződés létre nem jöttének megállapítása iránt csak a rPp. 123. §-ában meghatározott konjunktív feltételek fennállása esetén volt indítható megállapítási kereset, amely feltételek közül nyilvánvalóan hiányzott a teljesítés követelésének kizártsága, amelyet egyértelműen alátámasztott, hogy a felperes a megállapítással egyidejűleg marasztalási keresetet is indított. Minderre figyelemmel – ahogy azt a Fővárosi Ítéltábla a hatályon kívül helyező végzésben már kifejtette – a felperes elsődleges keresetét a törzskönyv kiadása és 414.000 forint pénzbeli követelés érvényesítése iránti marasztalási keresetnek kellett tekinteni, amelynek alapjául szolgáló jogi tényként kellett vizsgálni, hogy a peres felek között létrejött-e a szerződés.

[31] A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és indokaival abban, hogy a felek között a szerződés létrejött, amely a tartalma alapján deviza alapú kölcsönszerződésnek minősül. A fellebbezés kapcsán a következőket emeli ki.

[32] A szerződés létrejöttéhez a rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdései szerint a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítása és a lényeges, valamint bármelyikük által lényegesnek minősített feltételekben való megállapodása szükséges. Az ügyleti kamat, mint a szerződés főszo­lgáltatása a rPtk. 523. §-a szerint a kölcsönszerződésnek kétségkí­vül lényeges tartalmi eleme, a szerződés lényeges tartalmában való megállapodáshoz azonban a felperes értelmezésétől eltérően a rPtk. értelmében nem tartozik hozzá az ügyleti kamat éves százalékos mértékének vagy annak összegének feltüntetése, csupán az ügyleti kamatban való megállapodás, amely nemcsak százalékos mérték megadásával, hanem egyéb módon is meghatározható. A szerződés létrejöttéhez tehát elegendő annak egyértelmű megállapíthatósága, hogy ügyleti kamat kikötése mellett került sor a kölcsön folyósítására, amely a perbeli esetben egyértelműen megállapítható. Az írásba foglalt szerződés – ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen emelte ki – egyértelműen rögzíti a kölcsön összegét, a futamidőt, valamint a törlesztő részletek összegét, amelyekből nem kétséges, hogy 120 hónapon át 34.124 forint havi részletben a 2.720.000 forint folyósított kölcsön helyett a felperesnek összesen 4.094.880 forintot, vagyis 1.374.880 forinttal többet kell visszafizetni. Ebből teljesen egyértelműnek kellett lennie a rPtk. 207. § (1) bekezdésének alkalmazásával a felperes számára, hogy a kölcsön nem kamatmentes, mert a visszafizetendő összeg jóval magasabb, mint a folyósított összeg.

[33] A fentiekén kívül az ügyleti kamatban való megállapodást egyértelműen alátámasztja a felperes per első tárgyalásán tett személyes előadása, amely szerint a szerződéskötéskor úgy gondolta, hogy a 9,89% THM lesz a kamat (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 4.P.21.980/2015/6. számú jegyzőkönyv 2. oldala). A felperes az elsőfokú eljárásban és a fellebbezésében a saját előadásával ellentétes tényeket adott elő a szerződés létre nem jövetelének alátámasztására, amikor azt állította, hogy még 8,67% kamatra (a szakértő által a szerződéskötés időpontjára kiszámított ún. elméleti kamat) sem terjedt ki az akarata, mert maga állította, hogy ennél magasabb ügyleti kamat mellett kívánt szerződni. Nem a szerződés létre nem jötte körében megítélendő körülmény, ha a felperes tévedett az ügyleti kamat mértékében és ugyancsak nem érinti a szerződés létrejöttét, ha a felek a kamatot érintően a szerződés tartalmát eltérően értelmezik, mert azt a rPtk. 207. § (1) és (2) bekezdései szerinti értelmezéssel kell feloldani.

[34] A felperes fellebbezésében összemosta a szerződés létrejötte és annak érvénytelensége körében értékelhető tényeket. Az ügyleti kamat éves százalékos mértékben való feltüntetésének hiánya – ahogy azt az elsőfokú bíróság a másodlagos kereset körében kifejtette és meg is állapította – a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti semmisségét eredményezi. Az a fellebbezési érvelés, hogy az ügyleti kamatra vonatkozó feltétel, annak kiszámíthatósága világos és érthető volt-e, a fogyasztó felperes számára szintén nem a szerződés létrejötte, hanem a szerződési feltétel rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége körében megítélendő körülmény. A fellebbezésben ezzel összefüggésben előadott érveknek nem volt jelentősége, mert a felperes az ügyleti kamatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségére nem hivatkozott, amelynek vizsgálata sem eredményezhetett volna eltérő döntést a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló semmisségre figyelemmel.

[35] Az érvénytelenségi keresetet érintően a felek az elsőfokú döntést nem támadták, ezért ennek kapcsán a Fővárosi Ítéltábla csupán azt jegyzi meg, hogy a rPp. 213. § (3) bekezdése szerinti közbenső ítélet – amely határozatnak az elsőfokú döntés tartalmilag minősül – a keresettel érvényesített jog fennállásáról hozott döntés, amelyben arról kell határozni, hogy a felperest a keresete alapján milyen anyagi jog illeti meg. A közbenső ítéletben ezért nem, illetve nem csupán a szerződés érvénytelenségét kell megállapítani, hanem döntení kell arról is, hogy ennek folytán a felperest megilleti az a jog, hogy az érvénytelenségből fakadó jogkövetkezmények alkalmazását kérje.

[36] A Fővárosi Ítéltábla mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a fenti kiegészítéssel a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[37] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperes a rPp. 239. §-a alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése szerint köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított másodfokú perköltségének megfizetésére.

[38] A megismételt másodfokú eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 51.§ (1) bekezdése szerint illetékmentes.

Budapest, 2024. június 4.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke

Dr. Matosek Edina s.k.

Dr. Kolozs Balázs s.k.

előadó bíró

bíró